

13. Козырин А. Н. Финансовое право и управление публичными финансами в зарубежных странах. – М.: ЦППИ, 2009. – 182 с.
14. Миргородська Л. О. Фінансові системи зарубіжних країн: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.
15. Гармонізація податкового законодавства : українські реалії : монографія / [Білецька Г. М., Кармаліта М. В., Куц М. О.]; за заг. ред. В. Ф. Дайнеки. – К.: Алерта, 2011. – 222 с.

КОРУПЦІЯ ЯК СИСТЕМНЕ СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ

Галуцько В. М.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри історії та теорії держави і права Херсонського державного університету

Розбудова України як європейської сучасної країни спрямована на створення демократичного суспільства, здатного забезпечити кожному громадянину розвиток його здібностей і задоволення життєвих потреб, супроводжується рядом негативних явищ, що створюють реальну загрозу функціонування державного механізму. Серед таких явищ, що потребують комплексної протидії з боку суспільства, значне місце посідає і корупція. Корупція з'явилася разом з народженням першої держави й з різним ступенем інтенсивності вражала державні апарати різних країн світу, із прадавніх часів і є одним з найбільш стійких видів поведінки, що відхиляється від загальноприйнятих норм та виникає там, де інтереси осіб, груп, підприємницьких структур перетинаються із владними функціями державного апарата та посадових осіб, що його представляють. Довготривалість корупції, її наявність у суспільстві свідчить про її функціональність.

Засуджуючи корупцію в принципі, суспільство розглядає багато її проявів: по-перше, у повсякденному житті про хабарника говорять, що він «допоміг людині», а про хабародавця – що «віддячив» за надану допомогу; по-друге – корупція гармонізує нові соціальні відносини, зм'якшує відносини з адміністрацією, нездатною відповісти на вимоги нових соціальних груп; по-третє – економічні функції корупції у певні періоди економічного розвитку, зводяться до стимулювання інвестицій і підприємництва за рахунок усунення або зниження бюрократичних перешкод. У зв'язку із цим у повсякденному житті корупція є не стільки правопорушенням, скільки «нормою» поведінки.

Термін «корупція» від латинського походження (*corruptio*) і означає «підкуп, псування, занепад» [1]. Саме це розуміння корупції в системі державної служби найбільш прийнятне, тому що виражає основну закономірність походження й розвитку: спочатку відбувається підкуп державних службовців, що володіють відповідними повноваженнями, потім – навмисно порушуються нормативно врегульовані суспільні відносини, що породжує моральний занепад суспільства. З юридичної точки зору корупцію слід розуміти як те, що забороняється кодексом професійної етики. Зафіксовані в законі дозволи й заборони в принципі визначають поведінкові орієнтири як для суспільства в цілому, так і для окремого індивіда (громадянина й державного службовця), компенсуючи в такий спосіб відсутність індивідуальної або колективної етики.

Сучасне уявлення про корупцію ґрунтується на накопиченому за останні десятиліття досвіді й значно ширше за своїм змістом, ніж визначення, що міститься в словниках. На сьогодні не викликає сумнівів існування інших корупційних проявів, що не відносяться до злочинних, але є неправомірними за своєю природою. Однак, правові норми, які існують не охоплюють усього спектра конкретних проявів корупції. В Україні на сьогодні відсутнє комплексне законодавство щодо врегулювання адміністративних процедур. Як публічні службовці, так і громадяни змушені користуватися великою кількістю нормативно-правових актів, що сприяє корупції під час відносин «держава – громадянин».

Цією проблемою переймається не тільки Україна а й увесь світ. В Конвенції Організації об'єднаних націй проти корупції зазначається, що корупція це проблема і загроза безпеки суспільств, що підриває демократичні інститути й цінності, етичні цінності й справедливості та завдає шкоди сталому розвитку й принципу верховенства права, корупція, пов'язана з великими обсягами активів, які можуть складати значну частку ресурсів держави та які ставлять під загрозу політичну стабільність і сталий розвиток держав, корупція вже не є локальною проблемою, а перетворилася на транснаціональне явище, яке впливає на суспільства й економіки всіх країн, що зумовлює винятково важливе значення міжнародного співробітництва в галузі запобігання корупції та контролю за нею [2].

Антикорупційна політика повинна полягати у розробці та реалізації послідовних заходів державою. Так, у 2014 році, із прийняттям та приведенням у відповідність до міжнародних норм, низки антикорупційних законів Україною здійснено найбільш масштабне реформування антикорупційного законодавства. Ця реформа є системною, бо включає в себе нову антикорупційну стратегію у основу якої входять закони, що регулюють ключові сектори антикорупційної діяльності в державі, а саме: формування та моніторинг реалізації державної антикорупційної політики, превентивна антикорупційна діяльність, переслідування за корупцію.

Але, незважаючи на активізацію діяльності України щодо протидії корупції на жаль, темпів її зростання зупинити не вдалося. Наслідком такого становища стало сприйняття у світі України як корумпованої держави з несприятливим інвестиційним кліматом, проникнення корупції у більшість відносин між населенням і владою, породження глибокої недовіри громадян до спроможності держави забезпечити гарантовані Конституцією права і свободи людини. Україна протягом багатьох років займає перші місця знизу в рейтингу корумпованості, прозорості та інших рейтингах, що оприлюднюються міжнародними організаціями. Громадяни України вважають корупцію четвертою найбільшою проблемою суспільства після бідності, безробіття та низького рівня медичного забезпечення. Так, згідно щорічного звіту організації *Transparency International* Україна знаходиться на 144 місці зі 176 країн світу. Також згідно соціологічного опитування цією ж компанією, вказано, що з моменту прийняття антикорупційного законодавчого пакету (2014-2015 р.р.) владі не вдалося продемонструвати політичну волю до впровадження антикорупційних реформ. Тому, корупція залишається однією з головних проблем, що загрожує демократичному розвитку України як системне явище, що існує у всіх сферах і на всіх рівнях державного управління. Крім того, на жаль, існує значна «толерантність» до корупції у всьому суспільстві [3].

Проведені дослідження нормативно-правової бази та наукових публікацій останніх років дозволяють зробити висновки про позитивні зрушення у галузі боротьби з корупцією в Україні. Про що на одній із міжнародних зустрічей у жовтні місяці поточного року зі своїм колегою Раймондсом Вейонісом Глава держави П.Порошенко наголосив, що Україна активно впроваджує зміни та посилює боротьбу з корупцією. Він розповів що «Нині кількість притягнутих до відповідальності за корупційні дії зросла в 17 разів порівняно з попереднім часом. Це свідчить про те, що ми підтверджуємо політичну волю, що ми створюємо нову систему боротьби з корупцією... Це наша загальна позиція [4].

На сьогоднішньому етапі антикорупційної політики держави необхідно ще реформувати не тільки систему публічної служби, розмежувавши політичні і адміністративні посади, а і врегулювати статус державного службовця та конкурсну процедуру на цю посаду гарантувавши рівний та прозорий доступ до державної служби, а також виробити чітку та прозору систему моніторингу ефективності антикорупційних заходів з доведенням їх до громадськості з метою обговорення.

Література:

1. Советский энциклопедический словарь: [ок. 80000 слов] / [гл. ред. А.М. Прохоров]. – М.: Советская энциклопедия, 1984.-1599 с.ил, карт.
2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції // Відомості Верховної Ради України. – 2006 – № 50. – С. 496.
3. Transparency International Україна від 29 жовтня 2015р. «Повільні темпи в боротьбі з корупцією»: [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://ti-ukraine.org/news/media-about-us/5557.html>.
4. Архів новин ТСН, «Політика»: [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://tsn.ua/politika/poroshenko-rozpoviv-pro-17-razove-posilennya-borotbi-z-korupciyeyu-522038.html>

ПРИЧИНИ І УМОВИ ВЧИНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЯХ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Надобко Т. Ю.

*здобувач кафедри державно-правових дисциплін
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*

Впровадження адміністративної реформи в Україні зумовлює інтерес до широкого кола питань пов'язаних із здійсненням цілеспрямованої діяльності державних органів щодо зміцнення законності й правопорядку в країні, утворення, забезпечення й охорони прав та свобод людини і громадянина закріплених Конституцією України. У результаті цього особливої гостроти набуває проблема боротьби з адміністративними правопорушеннями, зокрема такими, що посягають на громадський порядок та громадську безпеку, і створюють серйозну загрозу розбудові молодій незалежній державі.

Нині діяльність правоохоронних органів, де-факто, зосереджена на виявленні та розкритті вже вчинених адміністративних правопорушень, тобто переважає застосування методу примусу до осіб, які вчиняють адміністративні правопорушення. Натомість, зростання кількості правопорушень, що посягають на громадський порядок та громадську безпеку, вказує на необхідність зміни напрямків діяльності відповідних органів у бік профілактики зазначених правопорушень [1, с. 121].

Дослідження та виокремлення причин та умов, які сприяють вчиненню адміністративних правопорушень в громадських місцях, є необхідними напрямками цілісного механізму адміністративно-правових засад, їх попередження та профілактики, оскільки саме виявлення причин різноманітних процесів та явищ дозволяє найбільш повно та коректно опанувати їх сутність та виокремити численну кількість комплексних заходів їх попередження.

У науковій літературі під причиною розуміють: «явище, яке безпосередньо зумовлює, породжує інше явище – наслідок» [2, с. 96]. В філософії розрізняють два види причин – повну та специфічну. Повна причина – це сукупність всіх обставин, за наявності яких настає наслідок, тобто сама причина, а також система необхідних та достатніх критеріїв та елементів для виникнення певних умов. Специфічна причина – це обставина чи їх сукупність, за наявності яких виникає та чи інша умова вчинення адміністративного правопорушення.

Умова – це філософська категорія, яка відображає відношення предмета до явищ, які його оточують, без яких він не може існувати. На відміну від причини, яка безпосередньо породжує те чи інше явище або процес, умови становлять те середовище або обстановку, в якій останні виникають, існують та розвиваються.

Умови – відносно пасивний фактор, який впливає на розвиток причинного зв'язку, але який не породжує наслідку. Вона, умова, відіграє роль каталізатору процесу, без необхідності умови не наступить наслідок [3, с. 43].

В той же час, на сьогодні не створено жодних єдиних та цілісних положень про те, що собою являє сукупність всіх причин та умов вчинення адміністративних правопорушень, зокрема внаслідок того, що вказана проблематика ще не посіла належного місця в науці адміністративного права.

З точки зору науки кримінології, під причиною необхідно розуміти явище чи їх сукупність, яке породжує інше явище, що розглядається як наслідок. Причини створюють можливість визначеного наслідку, для появи якого необхідні допоміжні умови, що не породжують даний наслідок, але створюють відповідні обставини для реалізації дії причини, при чому, зв'язок між причиною та наслідком, з точки зору кримінології, не розглядається як необхідний і зобов'язальний.

Сукупність різноманітних наукових уявлень про причини вчинення адміністративних правопорушень, зокрема тих, що вчиняються в громадських місцях, можна поділити на декілька концепцій та теорій. До яких зокрема належать, ті, які пояснюють причини правопорушень із позиції особистих якостей людини, в тому числі з позиції уроджених якостей, і теорії, які пов'язують причини правопорушень із факторами соціального порядку (з позицій об'єктивних та суб'єктивних причин правопорушень). Також поширеною є багатofакторна позиція щодо причин та умов адміністративних правопорушень (прихильники цієї точки зору не розрізняють об'єктивних та суб'єктивних причин та умов адміністративних правопорушень, а говорять про цілу низку факторів, які породжують адміністративну деліктність) [1, с. 123].